

De passione dñi

onem matris sue et discipulorū suorum glorificatus fuit ibi corā suis. Ita q̄ nulla plaga nec liuor in corpe suo apparuit preter quinque vulnera que reseruatur⁹ est in diem iudicij: et adeo clarus et san⁹ apparuit: ac si nūq̄ aliquam penā pass⁹ fuisset: de quo mater et discipuli nō modicum solati fuerūt. Et cū sepelire uellet b̄tā uirgo corpus fortissime tenuit: et sepeliri nō pmisit dicēs. Carissime iohannes relinque mihi saltem corp⁹ filij mei mortuū quē habere nō poterā uiuū. Sed si sit necesse ut ei hoc facias rogo: ut me cū eo sepelias. Cui iohannes carissima dñā scis q̄ aliter eē nō pōt et genus humanū redemi sic debuit. Tandē inuita pmisit ut sepeliretur. Et cū in sepulcro positus esset ad eā intrare uoluit: et sup sepulcrū se pstravit: et adeo mirabiliter incessit q̄ oēs discipuli fleuerūt. Et cū eā iohānes ad ciuitatē ducere uellet: et a sepulcro amouere adeo miserabiliter clamauit dicens. Iohannes amice mi carissime nō mihi facias hanc iniuriā: ut separes me a dilecto filio meo quē hic expectabo donec moriar: et itē om̄s flere ceperūt. Quā iohānes tandē accipiens quasi uolenter deducēs intro ciuitatē. Quam cū uideret populus ueste aspsa sanguine sicut ante crucē steterat et sāguis sup eā stillauerat: unanimi clamabat gemētes et dicētes. Quāta iniuria hodie facta est in hierusalem i ista pulcherrima et filio eius et ei cōpatiebant^r.

Explicit anselmus tractans de passione dñi nostri iesu christi.

Incipit speculum euāgelici sermōis quo dñs n̄s iesus xp̄s pōt tanq̄ p̄sens speculari editū a b̄tō anselmo ep̄o alias stimulus amoris eiusdē nūcupatus.

Iesus nazarenū a iudeis innocēter cōdemnatū: a gentibus crucifixum nos cristiāi diuinis honoremus obsequijs Saluatoris infirma nos qui christiani sumus reuerenter ve-

nerari et amplecti: et fortiter imitari dignū est et salubre. Hec enī sūt instrumēta fortissima quibus christus uirtus et inuestigabilis sapientia dei patris restauratiōnē mūdi potenter ac mirifice operat⁹ et usq̄ mō operat⁹. Christus dñs mīseratus est ab angelis: ut nos equaret angelis. Christus dñs p̄ peccatis n̄ris crucifixus est: ut crucis arma suis amaritudinibus dulcoraret. Adortuus est: et mortē enecauit: ut uiueremus p̄ illū. Et quis p̄pter christū se non humiliet? Et quis nō amet christū: et quis nō patiat⁹ p̄ xp̄o. X̄ps p̄ crucis ignominiam ad supne claritatis gl̄iam p̄transiuit: et data est ei p̄ sua reuerentia a deo patre oīs potestas in celo et in terra: et adorēt eum oēs angeli dei: et in nomine iesu oē genu flectatur: celestium terrestriū et infernorum. Tūc est gloriatio tua o xp̄iane: nisi in noīe crucifixi domini dī tui iesu xp̄i: in noīe quod est super omne nomen in quo q̄ est benedictus super terrā benedicetur in celis. Gloriamini in nomine sancto eius filij redemptionis: date honorem saluatori uestro. Magna fecit in uobis: et magnificate nomen eius mecum dicentes. Adoramus te iesu xp̄e rex israhel lux gentiū: p̄nceps regū terre et uirtus dei omnipotentis fortissima. Adoramus p̄ciosū nostre redemptōis p̄cium o hostia pacifica que odorum tuorum ineffabili: patrem qui in altis habitat ad respiciendū humilia inclinasti: et filijs ire placabilem reddidisti. Tuas iesu xp̄e misericordias p̄dicam⁹: tue suauitatis habundantie memoriam eructamus: p̄ multitudinem bonitatis tue quā ostēdisti nobis sem̄ neq̄ filijs sceleratis. Luz enī adhuc essem⁹ adhuc inimici tui dñe: et mors antiqua in oēm carnem iniquam exerceret dominium: sem̄ ad lege primordialis culpe obnoxius erat: recondatus es uberrime misericordie tue:

Speculum

z p̄spexisti de sublimi habitatione tua in hanc vallem plorationis z miserie: vidi disti dñe afflictōez populi tui z tacto dolore cordis intrinsec⁹ opposuisti cogitare sup nos cogitatōes pacis z redemptionis. Et quidē dū cēs filius dei verus deus deo p̄ri sanctoq; sp̄i coeternus et consubstantialis: lucem inhabitans inaccessibilem: portansq; oia x̄bo virtutis tue nō despexisti in hoc n̄se mortalitatis ergastulū inclinare te vt n̄fam gustares z absorberes miseriā. Et tu dñe vniuersoz qui nullaz habes indigētiā inter ipsa natiuitatis tue initia nō horruisti abiectissime paupertatis degustare incōmoda. Parū enī fuit caritati tue ad consumandū opus n̄se salutis cherubyn aut seraphin: aut vnū ex angelis destinare: ip̄e ad nos venire dignatus es: p̄ mādātū patris: cuius nimīā caritatē sum⁹ in expti. Venisti nō locū mutando sed p̄nitentiā tuā nobis p̄ carnē tuā exhibēdo. Venisti a regalī solio sublime glie tue in humilem z abiectā ancillaz ī oculis suis: et puellā: imo virginal' p̄nitētie voto sigillatā. In cuius sacro ytero sp̄s sancti inenarrabilis virtus te cōcipi fecit: z nasci in n̄a humanitatis natura: ita vt nec maiestates diuinitatis tue in te: nec integritatē virginitatis in se violaret natiuitatis occasio. **Q**uamāda. **Q**uamāda dignatio deus imēse glie vermīs cōtempnibilis fieri nō despexisti: deus omnium cōseruus apparere voluisti. Et enī ait scriptura tibi: cum nasceris nō erat loc⁹ in diuersorio: nec cunabula que teneritū diem tuā acciperēt habuisti. Sed in vili p̄sepio sordētis stabuli tu qui terrā palmo cōcludis inuolutus p̄aniculis reclamatus es: z hoc ip̄m a brutis a salib' mutuo accepisti. **L**osolamini consolamini: q̄ in sordibus paupertatis enutrimini: q̄ vobiscū est deus ī paupertate nō cubat in delitijs splēdidī cubilis: nec inuenitur ī terra suauiter viuētū. **Q**uid vltra glo-

riaris o diues in re lutea in volutabro lecti picti cū rex regū suo recubitu stramēta pauperū honestare maluerit. **Q**uid dura strata detestaris: cū tener infantulus. In cuius manu sūt oia tuis sericis plumis duras iumētōz stipulas p̄celegerit. Sed et hec tenella chaste tua infātia a p̄secutorz gladijs tuta nō fuit. **A**d huc enī inter dulcia matris vbera sugē dependebas qm̄ apparuit angelis ī somnis Joseph dicēs. Surge z accipe puerū z matrē eius z fuge in egyptū. z esto ibi vsq; dū dicam tibi: futurū est enim: vt herodes querat animā pueri ad perdendū eū. Ideo extūc bone iesu pati cepisti. Non solū autē illam vexationem in te ip̄o pertulisti: sed z mortem in pusillis tuis quozum multa milia int' mammillas matrum pro te trucidauit immanitas exceperisti. Infātia vero teneroz decursu x̄itatis z humilitatis nobis exemplū p̄buiisti. **N**ō enī sedisti cū cōalio vanitatis. **I**n medio doctorz interrogans z audiens illos cum dñs scientiarū cēs atq; dei patris sapientia. Sed z nobis obediētie formā p̄buiisti dū parentū imperio impator mūdi humiliter subditus extitisti. **A**t dō vbi robustioris etatis plenitudo aduenit missurus manus ad fortia egressus es in salutem populi: vt gygas fortis ad currēdam viam tot⁹ n̄se miserie. Et primū quidem vt p̄ omnia te fratribus assimulares seruū baptizantem peccatores ad penitentiā tanq̄ peccator odisti: baptizari quoq; te postulasti innocens agne dei quem nulla peccati stibba vel cōragio vnq̄ maculauit. **B**aptizatus enī nō te in aquis est sed aquas in te sanctificans vt p̄ eas sanctificares nos. **D**e baptismo in desertum in sp̄u fortitudinis ingressus es vt vite solitarie in te nō dcesset exinde. Solitudinez z ieiuniū quadraginta dierū famis acerbitatē tēptamēta illuzōis sp̄s eq̄nimit' tollerasti: vt oia h̄ tollerabilia efficerēs.

euangelici sermonis

Demū venisti ad oues q̄ pierūt domus
isrl̄ diuini x̄bi lāpadē palā extollēs: ad
illuiatōez orbis terre ⁊ x̄bū dei annunci
ans cūctis obtēperātib⁹ x̄bo tuo sermo
nē seq̄ntib⁹ signis cōfirmasti diuinitatis
tue potētā ostēdisti: i cūctis male habēti
bus oīa oībus ḡtis exhibēs q̄ salutē eo
rū arguebāt vt oēs lucrifaceres. Sz ob
secratū ē insipiēs cor eoz dñe: ⁊ piecēt
fmōes tuos retrosū: nec attēderunt ad
oīa mirabilia q̄ opatus es in eis exceptis
pauis nobilibus athleticis: q̄s inter infir
ma ⁊ abiecta mūdi elegisti: vt p̄ ip̄a for
tia mirifice expugnares. Nec solū in ḡti
ḡtuitis tuis bñficijs extitēst. Sz cōtume
lijs affecerūt te dñm dñantū ⁊ seceft i
te q̄cūq; voluerit te enī faciēte opa i eis q̄
nemo ali⁹ fecit ⁊ qd dixerūt. Nō est hic
hō a deo: in p̄ncipe demonioz eicit de
monia. demoniū h̄z: seducit turbas: vo
rax est: ⁊ potator vini: amic⁹ publicāoz
⁊ pctōz. Quid flēs suspiras o hō di dū
susties x̄boz iniurias. Non audis q̄ta
p̄pter te i dñz iesū ceciderūt obprobria
Si p̄semfamilias beelzebub vocauerūt
q̄to magis domesticos er⁹. Nec quidez
⁊ his filia blasphemātes ⁊ aliq̄tēs lapī
dib⁹ te impetētes: iesu bone patiēter sus
tinuisti: ⁊ factus es corā eis q̄i hō nō au
diēs: ⁊ nō h̄is i ore suo redargutōnes.
Nouissime aut iustū sanguinem tuū bo
ne iesu a disciplo filio pditionis. xxx. ar
gētis app̄ciati sūt: vt p̄cipitarēt animā
tuā i mortē sine cā. Et te qdē pditissimi
traditoris tui pfidia nō latebat: q̄si in ce
na ablutionis etiā corā ip̄o genuflexo p̄
cūbēs maledictos pedes ei⁹ veloces ad
effūdēdū manib⁹ attrētare: lauare: extē
gere diḡtus es. Et extento collo adhuc
ambulas o terra ⁊ cinis adhuc supbia te
eleuat adhuc ipatiētia te exagitat Intu
ere hūilitatis spec̄lm dñm iesū x̄pm vni
uerse terre fctōzē tremēdū iudicē viuoz
atq; mortuū añ pedes etiā hoīs tradito
ris sui genua incuruātē. Disce qz mitis

est ⁊ humil̄ corde. Nō fūdere i supbia tua
erubescere in impatiētia tua. Hoc q̄ erat
māfuetudis dñe iesu q̄ p̄ fidū illā i cetū
fratrū detegere noluit: Sz leuē mōituz
accelerare iussisti qd̄ parabat. In oībus
his nō est auersus furor ei⁹ a te: Sz egres
sus foras satagebat circa freqēs malefi
ciū. Quomō cecidisti de celo lucifer. q̄
mane oriebaris: in delitijs paradisi glo
riosus apparuisti: ciuium celi socius: ⁊
verbi diuini cōiua. Quomodo quoq;
deputatus es inter filios tenebrarum. q̄
nutriebaris i croceis: quomodo ample
xatus es stercoza: tunc clarificata est fa
milia tua ch̄riste i modū societatis angli
ce. Tūc demū diuinissimi eloquiū vber
rima inūdatione puent⁹ ille sacer ex ore
tuo potat⁹ est. Si qdē corrupt⁹ ille vter
foris miss⁹ fuēat quē illa limpidissima li
q̄ris ifusione sciebas indignuz. Dato
āt caritatis mādato ⁊ patiētie ⁊ disposi
to fratrib⁹ regno p̄ris tui ad locū tradi
tori tuo notū cū ill⁹ diuitisti sciēs oīa que
vētura erāt sup te ostēdisti sic tue tristi
ciā quā ex imminēte passiōe sp̄ote assū
psisti: sicut ⁊ cetera q̄ passus es vsq; ad
mortē. Postis ḡ genib⁹ p̄cidisti i faciē
tuā orēs i agonia ⁊ dicēs. Abba mi p̄:
si possibile ē trāseat a me calix iste. Et an
gustias qdē cordis cui certissime indica
bat sudor ille sāguine⁹ q̄ orōis tpe de sā
ctissima carne tua guttā decurrebat i ter
rā. Dñator dñe vñs̄aie: tue tā vehemens
tristitia: vñ tāti sudoris anxietas: ⁊ tam
anxia supplicatio. Nōne volūtariū: imo
tuo p̄ri sacrificiū obtulisti: ⁊ nihil inuit⁹
pertulisti: vtiq; domine arbitramur au
tem: q̄ et hoc quoq; ad consolationem
infirmozū membrorū tuozū assumpsisti
ne forte despet q̄s: si caro infirma remur
muret: vbi ad passiōē p̄optus est spi
ritus. Admirū ⁊ vt maioris erga te amo
ris ⁊ gratitudinis stimulos haberemus
naturalē carnis ifirmitatem: huiuscemo
di iudicij exp̄sisti: quibus docemur qz

Liber Anselmi

vere languores nostros portasti: et non absque sensu doloris passionis sentes percurristi. Uox enim illa carnis fuisse videtur non spiritus: eo quod subiunxisti. Spiritus quidem promptus est caro autem infirma. **Q**uod promptus enim fuerit spiritus tuus bone iesu ad passionem euidenter ostendisti quando venientibus una cum perditore viris sanguinum et querentibus animam tuam cum laternis facibus et armis ultro occurristi: et signo dato quod acceperat a te flagitij perpetratoz teipsum manifestasti. Nam accedentem ad osculum sanctissimi oris tui cruentam bestiam auersatus non es. Sed os in quo dolus inuentus non est ori quod habundauit malicia dulciter applicuisti. Innocens agne dei quid tibi et lupo illi. Que conuentio christi ad belial? Sed et hoc benignitatis tue dñe vt oia illi exhiberes que perui cordis pertinaciam emollire potuissent. Nam et verbis amicitie illum commouisti dicens. Amice ad quid venisti. Et horrozorem sceleris sui cor impij ferire voluisti cum dicebas: Iuda osculo filium hominis tradis. Et ecce philistin super te sampson. Non illos abs te abstraxit quod in hora comprehensionis tue omnipotenti brachio terre eos allisisti non quidem defensionis causa: sed vt cognosceret presumptio humana: nihil se posse aduersum te nisi quantum permitteret a te. Et quis audiat sine gemitu qualiter in illa hora homicidaz manus tibi iniecerunt: et innocentes manus tuas bone iesu vinculis constringentes te agnum mansuetissimum nihil obloquentem ad instar latronis pertumescere traxerunt ad victimam. Sed nec tunc misericordiam tuam super inimicos tuos distillare fauor dulcedinis tue christe cessauit. Nam et mutilata a discipulo tuo auriculam inimici tangens sanasti: ac defensoris tui zelum a lesione trahentium te compescuisti. Maledictus furor eorum quod pertinax quem nec maiestas miraculi: nec

pietas beneficij confringere potuerunt. **C**ircilio malignantium aduersum te pontificum peritatus es et veritatem put docuisti confessus quasi de blasphemia adiudicatus es morti. Amantissime dñe iesu quanta illis indigna a propria gente pertulisti? Cultum tuum honorabilem in quem desiderant angeli prospicere quod omnes celos adimplet leticia: quez deprecatur omnes diuites plebis: polluti labij sui sputum inquinauerunt: sacris legis manibus ceciderunt: velo operuerunt in derisionem: et te dñm vniuersae creature tanquam seruuz contemptibilem colaphizauerunt. Adhuc autem aiam tuam in circucisio tam glutientium tradiderunt. Vincitum quidem ante faciem pylati perfidis te perduxerunt: postulantes supplicio crucis interimere te: quod peccatum non noueras: et virum homicidam donari sibi: agnum lupo: aurum luto proponentes. **Q**uid indignum et infelix cambium. Et quidem non ignorabat ille per inuidiam hoc fieri: nec tamen abstinuit temerarios a te manus: sed repleuit amaritudinem aiam tuam sine causa. Illudendum herodi te misit. Ilesum recepit. nudum in conspectu irrifuz stare iussit: nec pepercit amarissimis verberibus xineam carnem tuam diuelleret: plagas plagis: liuores liuoribus infligentes. **D**electe puer dñi dei mei: quod tanta amaritudinem quod confusione dignum commiseras proflus nihil. Ego homo perditus totius contritionis totius confusiois tue tibi causa extiti. Ego vnam acerbam comedi: et dentes tui obstupuerunt. quia que non rapuisti tunc exolvebas. In oibus his non est perfidiorum iudeorum fatiata impietas. Nouissime autem in manus incircucisioz deuolutus es morte turpissima consumendum: pax non erat sacrilegis illi crucifigere te nisi per te ipsi repleuissent illusione aiam tuam. Quid enim de illis ait scriptura. Et congregauerunt vniuersum cohortem in praetorium: et exerces eum vestimentis suis induit eum tunicam purpuream et clamide coccinea circumdedit

De passione dñi

rūt eū: ⁊ plectētes coronā de spinis im-
posuerūt capiti eius: ⁊ arūdinem in dex-
tera eius ⁊ genu flexu illu debant ei dicē-
tes. Aue rex iudeoz: ⁊ dabant ei alapas
⁊ expuētes in eū accipiebant arūdiem
⁊ pcutiebāt caput eius. Et post q̄ il-
luserūt ei induerūt eū vestimētis suis: ⁊
duxerūt eū vt crucifigeret baiulantē si-
bi crucē. Et perduxerūt illum in golga-
tha: ⁊ dabāt ei vinū mirratū cū felle mix-
tum bibere: ⁊ cū gustasset noluit bibere.

Tūc crucifixerūt eū ⁊ duos latrones
cum eo hinc ⁊ hinc: mediū autē iesū. Je-
sus autē dicebat. Pater dimitte illis: qz
nesciunt quid faciūt. Postea sciens ie-
sus: qz oīa cōsummata erāt vt scriptura
cōsumere dicit. Sitio. Et currens vn⁹
ex eis acceptam spongiā impleuit aceto
⁊ imposuit arūdini ⁊ dabat ei bibere: cū
ergo gustasset acetum dixit. Cōsumma-
tum est. Et clamans voce magna dixit.
Pater in manus tuas commendo spiri-
tum meū. Tūc vnus militū lancea lat⁹
ei⁹ aperuit: ⁊ primo exiit sāguis ⁊ aq̄

Expiscere nūc anima mea: ⁊ excute
de puluere ⁊ cōtēplare virū hunc mira-
bilem q̄ memorabilem: ecce in speculo
euangelici sermonis q̄si p̄ntem intueris
Atrede anima mea quis est iste q̄ ingre-
ditur habēs imaginē q̄si regis: ⁊ nihilo-
minus serui despectissimi cōfusione re-
pletus. Coronatus incedit: sed ipa eius
corona cruciatus ē illi ⁊ mille pūcturis
speciosū eius verticē diuulserat. Rega-
li purpura induitur: s̄ plus in ea despici-
tur q̄ honorat̄. Sceptz in manu gestat
sed eo ip̄o caput eius reuerēdū feritur.
Adorāt corā ip̄o positis genub⁹ ⁊ regē
cōclamāt. ⁊ cōtinuo ad cōspuendū ama-
biles genas eius subsiliūt: maxillas pal-
mis cōcutiūt: ⁊ honorabile collū exho-
norant. Et de aīa mea quō per oīa vir
iste coartat̄ ⁊ spernit. Sub crucis one-
re dorsum curuare iubet: ⁊ suā ip̄ius ig-
nominā ad locū deductus supplicij mir-

ra potat̄ ⁊ felle: in cruce subleuat̄: ⁊ di-
cit: Pater dimitte illis: quia nesciūt qd
faciūt. Qualis est hic qui in omib⁹ p̄f-
suris suis nec semel os suuz aperuit: vt
aut querele: aut excusationis aut cōmia-
tionis aut maledictionis verba aduer-
sus maledcōs canes illos pferrz. Et no-
uissime x̄bum benedictionis quale a se-
culo non est auditum sup inimicos effu-
dit. Quid hoc viro mansuetius. Quid
benignius aīa mea vidisti. Adhuc autē
attentius intueri: qz ⁊ grandī admirati-
one ⁊ tenerrima cōpassione dignus ap-
paret. Et de nudū ⁊ verberibus lacera-
tuz: in medio latronū ignominiose affix-
um: aceto in cruce potatū: ⁊ post mortē
lancea ī latere vulneratū: ⁊ copiosos sā-
guinis riuos ex quinq; vulneribus ma-
nuū pedum ⁊ lateris effudentē: fletuz
deducite oculi mei: ⁊ liquece anīa mea
igne cōpunctionis super contritōe ama-
bilis viri illius quē in tanta mansueti-
dine tantis vides afflictū doloribus. Et
iam quidez infirma anīa mea vidisti:
⁊ miserta es: nunc autē maiestatē atten-
de ⁊ amplius miraberis. Quid enī ait
scriptura. A sexta at̄ hora tenebre face-
sunt in vniuersa terra vsq; ad horaz no-
nā. ⁊ obscuratus est sol: ⁊ velum templi
scissum ē a summo vsq; deorsum: ⁊ ter-
ra mota est: ⁊ petre scisse sūt: ⁊ mltā cor-
pora sc̄tōz qui dormierāt surrexerunt.
Qualis est hic qz celū ⁊ terra cōpatiun-
tur ei: ⁊ mortu⁹ mortuos viuificat. Cog-
sce aīa mea coḡsce: hic est dñs nr̄ ies⁹ sal-
uator tu⁹ vnigenitus dei filius: ver⁹ de-
us verus homo: qui solus sub sole sine
macula inuētus est. Et ecce quō cū scle-
ratis deputat⁹ est ⁊ tanq; abortiuuz qd
p̄fici ab vtero ⁊ nemo curat: sic iste for-
mosus p̄ filijs hoīm p̄iectus ē ab vtero
matris infelices synagoge. Siqd̄ vul-
neratus est p̄pter inīqtates nr̄as attrit⁹
est p̄pter scelera nr̄a. Et fact⁹ ē holocau-
stū suauissimi odoris in cōspectu tue p̄-

Liber Anselmi

ne glorie: vt auerteret indignationē tuam a nobis: et confedere nos faceret sibi in celestibus. Respice domine sancte pater de sanctuario tuo: et de excelsis celorum habitaculo: et intueri hanc sacrosanctam hostiā quāz tibi offert magnus pontifex noster puer tuus: dñs noster iesus christus pro peccatis fratrum suorum et esto placabilis super multitudinem malicie nostre. Ecce vox sanguinis fratris nostri iesu clamat ad te de cruce. Quid enim est domine quod pendet in ea. Pendet in q̄ quia preterita q̄ presentia corā te sūt. Lognosce pater tunicā filiū tui dñi Joseph. Ih̄ec est fera pessima que deuorauit et conculcauit in furore suo vestimentum eius: et omnē decorem illius reliquīs cruoris inquinauit. et ecce quinque scissure lamētabiles in eo reliquit. Unde domine palliūz quod in manu adultere generatōnis pudicus ille adolescens reliquit: meliorem estimans iacturā vestimenti q̄ innocentie sancte. Et nūc domine pater scimus quia uiuit filiū tuus et dominat̄ in tota terra egypti: imo in omni loco demonstratōnis tue. Eductus enim ad imperium tuum de carcere mortis et infernoz et attōsus mortalitatis comam mutata veste carnis in immortalitatis decore resloruit: et cuz gloria suscepisti eū. Subneruauit diri pharaōis imperium: et cum triumpho nobili uirtute p̄pria celos penetrauit. Et cū gloria et honore coronatus et dextera maiestatis tue assistit vultū tuo pro nobis. frater enim et caro nostra est. Respice domine in faciem christi tui qui tibi vsq; ad mortem obediens factus est: nec recedāt ab oculis tuis cicatrices vulnerum eius in perpetuum: vt memineris q̄tam satisfactionem p̄ peccatis nostris susceperis. Urinam dñe appendas in statera peccata nostra quibus iram tuāz meruim⁹ et calamitatem quam passus es pro nobis innocens filius tu⁹ certe hec grauior

apparebit: et magis digna q̄ sint illa: vt p̄pter ipsam effundas misericordiaz tuam super nos vt pro peccatis nostris contineas intra te misericordias tuas. Gratias tibi dñe pater referat omnis lingua de sup̄abundantia pietatis tue qm̄ unico filio cordis tui non pepercisti: sed p̄ nobis illum tradidisti in mortem: vt tñ tamq; fidelem aduocatum haberemus in celo coram te. Et tibi domine iesu fortissime zeloteo quid gratiarū: quid retributionis digne retribuam ego hō puluis et cinis et vile figmentum. Quid enim p̄ me facere debuisti et nō fecisti Ab imo pedis vsq; ad verticem capitis totum in aquis passionis tue te dimeristi: vt me totūz de illis extraheres. Et intrauerūt aq̄ vsq; ad aīam tuā: nā et aīam tuāz in mortē tradidisti: vt aīam meam p̄ditaz mihi redderes. p̄ tua autē p̄ciosa anima ita contribulata quid ab homine digne repēdi possit nō inuenio. Nā si celum et terram et oēm ornatum p̄ ea possem expendere: nec sic vsq; ad mensuram debiti possem attingere. Ut autē ip̄m quod debeo et mihi possibile est tibi tribuā tui muneris ē. Diligēdus es in toto corde tota aīa: tota mēte: et tua mihi sequēda vestigia q̄ mori dignatus es p̄ me. Et quō fiet istō nisi p̄ te in me. Adhereat aīa mea p̄ te: qz tota uirtus ei⁹ depēdet ex te. Et nūc redēpto: me⁹ dñe te vt uerūz deū adoro: in te credo: in te spero: et quibus possū desiderijs ad te suspiro. Ad iuuā inspectōem meā qz ad tue passionis glorioza insignia q̄bus salutē meā operatus es: totū me inclino. Tue victorioso crucis regale rex illū in noie tuo xp̄e adoro: tuū spineū dyadema: tuos rubentes sanguie clauos: tuo sc̄to lateri inmersaz laceā: tua vulnera tuū sanguinez: tuam mortē: tuam sepulturam: tuā uictoriosā resurrectionē et glorificationēz xp̄e supplex adoro et glifico. Gdoz enim uite mihi spirat in oib⁹ his: hoz uiuifico odoro

...morte ref
...fatae me
...mugum man
...crucis on
...tubes humer
...abile. Qu
...p̄ceptum
...multiplice
...Functio
...te velocter
...passionum
...questo vo
...tuum sua
...vite est: his
...virtu curā
...ea que
...illam in q̄
...meis impo
...sup oēm c
...lōgūdo et
...cū
...sapia
...pedes m
...tue in d
...coīne
...face
...viro og
...quidem m
...veteram ve
...cruce cōf
...mei me iugiter
...mei in
...mei cū
...spineū dñi qz
...spineū mal
...p̄ciosa vite
...p̄ciosa vite
...no in cruce
...capite tui
...vite compo
...fili
...vite ad te
...mibi cōf

Inselm

De passione dñi

meū dñe a peccati morte resuscita. horz
 x̄tute ab astutijs sath̄e me custodi me
 q̄z cōforta: z vt iugum mandatoꝝ tuoꝝ
 suauē mihi fiat: z crucis onus quod p̄
 te baiulare me iubēs humeris anime mee
 leue sit atq̄ portabile. Que enī fortitu-
 do mea: vt iuxta p̄ceptum tuum mun-
 di p̄ssuras tam multiplices animo in-
 uicto sustineam. Nunquid pedes mei
 tanq̄ ceruoz vt te velociter currentez p̄
 spinas z cōfraga passionum conseq̄ va-
 leam. Sed audi queso vocem meam et
 inclina sup salm tuum suauem illaz cru-
 cem que lignū vite est: his qui apprehē-
 derūt eā: vt z spiritu currā alacriter por-
 tem: infatigabiliter eā que ab inimicis ē
 crucem post te. Illam inq̄ diuinissimaz
 crucē humeris meis impone: cuius lati-
 tudo est caritas sup oēm creaturā se ex-
 tendens: cuius lōgitudō eternitas: cui⁹
 sublimitas oñipotētia: cuius pfundi-
 tas inscrutabilis sapientia est. Confige
 illi manus meas z pedes meos z totam
 formam passionis tue indue famulū tu-
 um. Da mihi obsecro cōtinere ab operi-
 bus carnis que odisti: z facere iusticiam
 quam dilexisti: vt in vtroq̄ tuam q̄rens
 gliam sinistram quidem manum clauo
 temperantie: dexteram vero clauo iusti-
 cie in illa sublimi cruce cōfixam me arbi-
 tror. Da menti mee iugiter meditari i le-
 ge tua: z cogitatum meum iactare in te.
 vt dexterum pedem meū eidez ligno vi-
 te prudētie clauo affigat. Da vt sinistra
 spiritus mei sensualitatem: nec eneruet
 p̄ntis vite infelix felicitas: nec cōturbet
 phennis vite prima felix infelicitas z si-
 nister quoq̄ pes meus fortitudinis cla-
 uo in cruce tenebitur. Et aut spinarum
 capitū tui aliqua similitudo appareat:
 detur obsecro menti mee z salubris pe-
 nitentie compunctio: z aliene miserie cō-
 passio: z stimulus zeli emulātis: qd̄ r̄c̄m
 est corā te: z vt ad te conuertar i erūpna
 mea: dū triplex mihi cōfigit spina: mihi

libet vt z spongeā p̄ arūdinem ori meo
 porrigas: z aceti amaritudinem gustu
 meo adhibeas. libet vt p̄ sc̄pturas tuas
 rōem conferas gustare z videre quoniā
 factores: hic mundus tanq̄ spongia in-
 anis est: z oī cōcupiscētia ei⁹ aceto ama-
 rior. Ita pater i me fiat vt calix iste aure
 us babilonis inebrians oēm terraz nec
 me inani splēdore seducat: nec falsa dul-
 cedine inebriet: quē admodū eos aut te-
 nebras lucem: z lucem tenebras amarū
 dulce: dulce amarū arbitrat̄. Vinū mir-
 ratū cuz selle mixtum suspectū est mihi
 p̄ eo q̄ tu ex eo bibere noluisti: forte qm̄
 acerbitatem inuidie z nequitiē crucifix-
 ozum tuoꝝ indicabat. Tue quoq̄ viuifi-
 ce mortū famulum cōfigura faciens i me
 vt mortar quidem peccato fm̄ carnem:
 viuam aut iusticie fm̄ spiritum. Et
 autē integram crucifixi ymaginem por-
 tare me gloriē illi⁹ quoq̄ qd̄ p̄ mortez
 tuā insatiabilis malicia in te exercuit in
 me similitudinem exp̄me. Vulneret cor
 meum viuax z efficax sermo tuus z pe-
 netrabilior omni lancea acutissima: z p̄-
 tingens vsq̄ ad interiora anime mee p̄-
 ducat ex eo tanq̄ ex dextro latere vite
 sanguinis z aque amorem tuum domie
 z fratrum meoz. Postremo z mūda sin-
 done p̄me stole sp̄m meū: inuolue i qua
 requiescam ingrediens ad te in locū ta-
 bernaculis admirabilis z abscondas me
 donec p̄transeat furor tuus. Die autē
 tercio post diem laboris post diem sim-
 plicis glorie mane p̄ma sabbati p̄petui:
 inter filios tuos me indignuz resuscita.
 vt in carne mea videam claritatem tuā
 z adimplear leticia vult⁹ tui. O salua-
 tor meus z deus meus veniat oro tem-
 pus: vt quod nunc credo reuelatis tan-
 dem oculis aspiciam: quod nunc spero
 z a longe saluto apprehendam: qd̄ nunc
 p̄ virib⁹ meis desidero vlnis aie ample-
 cter: z de osculer z i amorū tui abyssō to-
 tus absorbear. O saluator me⁹ z d̄s me⁹

Libri Anselmi

Sed nūc interiz benedic anima mea do-
minum saluatorem tuū: et magnifica no-
men eius quod est sanctū: et sanctissimis
delicijs plenū. **O** q̄ bonus et suavis es
domine iesu aīe querēti te. **O** iesu redē-
ptor captiuoz: saluator p̄ditoz: spes ex-
ulum: laborantiuz fortitudo: angustiati
spūs. latitudo anime lacrimose: et p̄ te
in sudore currentis dulce solatium: et su-
ave refrigerium: corona triumphātium
vnicū merces et leticia oīm supnoz ci-
uū vberimus fons oīm gloriarū Inclita
ples summi dei. **S**ūme deus te benedi-
cāt oīa que in celo sunt sursum et que i ter-
ra deorsum: q̄ magnus es tu et magnuz
nomen tuū. **O** immarcessibilis decorex-
cellsi: et purissima claritas lucis et̄ne vi-
ta oīm vitam viuificans: lux oīne lumē
illuminans et conseruās in p̄petuo splē-
dore: mille millena milia luminū fulgē-
tia ante thronum diuinitatis tue a p̄me-
uo diluculo. **O** eternuz et incessabile cla-
rum et dulce p̄fluuium fontis abscondi-
ti ab oculis nostris: qui solis ortum nes-
cit: fundo caret. cretū scriptōis terminū
nō habet: nihil p̄urbationis admittit.
Eructauit te cor dei altissimi de sue p̄fū-
ditatis in penetrabili abyfso: vita vitaz
lux lucem: deus deū: eternus eternū: im-
mēsus immensum: ac per oīa sibi coe-
qualem et de plenitudine tua oīnes acce-
pimus. **T**u enī largissime fōs omnīs bo-
ni septemplex gratie p̄ciosum lumē in-
q̄ p̄ssime spiritus. **D**e p̄cor vt si qua p̄
fragilitate in veritate maiestatis tue mi-
nus intellexi: et in p̄ceptis dñicis intelle-
cta p̄ lasciuitā carnis neglexi: tua visita-
tōe illustrare digneris quibus ea decen-
ter et mihi necessarie corrigam: meiq̄ er-
roris p̄ te misericordiam p̄sequar vt p̄ te
quam in piculoso huius vite pelago in
auxiliū aduocauī sine naufragio adop-
tatum p̄hennis redei lictus p̄ducar.

Te itaq̄ pater clementissime peto vt
qui me p̄mit̄ creasti: per passionē vni-

geniti tui recreasti quicquid ad laudem
tuam p̄tinet me cogitare facias et amare
Sed quia fragilis sum: nec possuz p̄fice-
re: sedula tamē deuotōe cōcedas me stu-
dere vt redemptōis ac saluationis tue
grām cōsequar. **E**t quicquid deinceps opis
agā: ex tua et p̄ tuā et i tua grā ad laudem
tuā totū puēire facias meq̄ deiceps tue
re a peccatis et in bonis opibus validio-
rem esse p̄cipias: et vt q̄ diu i hoc corpū-
sculo viuā aliqd̄ seruicij tibi sp̄ exhibeā
post exitum x̄o aīe mee a corpe veniam
oīm peccatoz cōsequi: et vitā eternā me
p̄cipere cōcedas. **P**er eū qui tecū viuit
et regnat per omnia secula seclorū. **A**mē
Incipit p̄fatio b̄ti anselmi ep̄i i exposi-
tionē euangeliij **I**ntrauit iesus in quod-
dam castellum.

Intrauit iesus in quoddam ca-
stellum: **Q**uid ad gloriosam d̄i
genitricē lectio ista p̄tineat vt i
festiuitate eius legat̄ pleriq̄ solent q̄re-
re. **U**n̄ qd̄ ego sentirem i cōuentū frat̄
put potui vulgariter iam plus exposui
et quia quod dixi auditorib̄ placuit: di-
cta litteris mādare et ab eisdem dñis ab-
batib̄ wilhelmo viscanē si arnolfo t̄war-
nensi iussus: imo coactus sū. **Q**d̄ ideo di-
xi vt exposiūcula ista tanq̄ a p̄sūptuo-
so edita nō displiceat: qm̄ nō p̄sumptio
sed obediētia edidit. **I**n nūc q̄ oracium
culā istā salua fide ac sine p̄iudicio meli-
oris ad laudē eiusdē virginis et m̄is iesu
humiliter scribere aggrediar

Explicit p̄fatio

In illo tpe **I**ntrauit iesus in qd̄-
dam castellum: et mulier quedā
martha noīe excepit illū in do-
mum suam.

Omelia lectōis eiusdē b̄ti anselmi ep̄i
In scriptura sacra res vna et eadē
eiusdē locutōnis inuenit̄ diuisa
significare: sicut leo: hedus: ig-
nis: aqua: v̄ et etiam sol: et alia m̄ta. **E**st
enī leo de tribu iuda: et ē leo qui circūit